

Dertien jaar geleden ging Damaris Matthijsen van start met Economy Transformers, broedplaats voor een nieuwe economie. Samen met Jac Hielema geeft ze sinds 2015 invulling aan wat zij noemen de vrij-gelijk-samenleving, een combinatie van individuele ontwikkeling en gezamenlijke zorg voor mens, dier, plant en planeet. Lang voor het boek de *Donut Economie* van Kate Rahworth verscheen, brachten zij de uitgangspunten van vrij, gelijk en samen al in praktijk. Zij leven het voor en inspireren met workshops, coaching, acties en leefvormen. Haar boek *Vrij, Gelijk en Samen* is een wegwijzer voor een nieuwe samenleving die recht doet aan mens én planeet.

Vrij, Gelijk en Samen

SAMENSTELLING WILLEM VREESWIJK | BEELD SANNE SCHOUWINK

Damaris en Jac waren in 2016 een van de eerste bewoners van ecowijk Oosterwold in Almere. De bewoners kunnen zelf bepalen hoe zij hun huizen bouwen, mits er voldoende ruimte blijft voor landbouw en natuur. Groen en duurzaam staan centraal en de bewoners zijn zelf verantwoordelijk voor wegen en riolering. Een aantal bewoners is bijvoorbeeld een eigen school gestart, waarbij natuur en de talenten van de kinderen het uitgangspunt zijn. Deze omgeving sluit naadloos aan bij het gedachtegoed van Damaris en Jac. “Alles wat we denken en doen, draagt ertoe bij dat de innerlijke mens en de uiterlijke samenlevings- en/of samenwerkingsvormen de principes van liefde en leven mogelijk maken. Als we weten wie we zijn, waar we vandaan komen en ons onderdeel voelen van de

natuur, dan besef je dat het onnatuurlijk is hoe wij met eigendom omgaan, de toewijzing ervan en het gebruik van grond, arbeid en kapitaal.”

De vrij-gelijk-samenleving is een samenlevingsvorm waaraan het beeld van een liefdevolle en mededogende mens ten grondslag ligt. “Uiteraard zijn we allen nog leerlingen in deze samenleving. Wel spreken we de intentie uit om elkaar te helpen op weg naar een

vrij-gelijk-samenleving. We gaan het met elkaar aan, vanuit het besef dat we er samen in zitten en er ook samen uit zullen moeten komen.”

Dit vraagt volgens Damaris dat we eerst moeten onderzoeken wie we zijn en wat onze unieke bijdrage aan de wereld is. Ieder zal eerst zijn eigen individuele ster moeten zien te vinden of zelfs creëren. Maar dat vraagt wel om structuren, eigendomsverhoudingen, geldsystemen en samenwerkingsvormen die deze innerlijke ontwikkeling mogelijk maken.”

Volgens Damaris is de vrij-gelijk-samenleving bepaald geen kant en klare samenlevingsvorm die je zomaar even kunt kopiëren. “Het vergt inzet, nieuwe vaardigheden en de bereidheid om diep naar jezelf te kijken, Iedereen die bereid is te reflecteren op het eigen denken en handelen, die het verlan-

**"WE ZIJN ALLEN
LEERLINGEN IN DE
NIEUWE SAMENLEVING"**

DAMARIS MATTHIJSEN:
“FUNDAMENTELE
VERNIEUWING VAN
ECONOMIE EN
SAMENLEVING.”

gen heeft naar een menswaardige samenleving en die samen met anderen de voorwaarden wil creëren om alles te vragen, te onderzoeken en te doen wat nodig is om zo'n samenleving te scheppen, brengt de vrij-gelijk-samenleving dichterbij.”

DE REIS

In 2009 begon het avontuur met Economy Transformers als beweging voor fundamentele vernieuwing van economie en samenleving. In haar nieuwe boek *Vrij, Gelijk en Samen* schetst Damaris deze reis. “Na jarenlang zwerfen – studie, burn-out, bedrijfsleven en NGO's – kon ik op mijn 38° – zwanger van mijn eerste kind –eindelijk mijn diepe verlangens vormgeven en werken aan een nieuwe economie. Tineke Lambooy, hoogleraar Nyenrode, introduceerde me in het bestuur van de Club van Rome en was daarmee mijn springplank naar een netwerk van voornamelijk wetenschappers. Onder de werktitel *Economie Herijkt!* ging ik de boer op, op zoek naar medestanders. Toen al geschreven vanuit de gedachte dat we anders om moeten gaan met het beheer van grond, arbeid en kapitaal.”

Met als beschermheer Herman Wijffels organiseerde Damaris in 2011 met een groep van dertig mensen met uiteenlopende achtergronden een tiental dialogosessies. “Dit mondde uit in onze eerste Basecamp. We onderzochten bedrijven die het radicaal over een andere boeg gooiden, zoals MyWheels, het door Henry Mentink opgezette auto-deelbedrijf), supermarktcoöperatie Odin/Estafette en landbouwschool Warmonderhof. Doel was hun motieven te leren kennen en te ontdekken hoe zij hun bedrijf nu precies in de praktijk hadden vormgegeven. We wilden weten welke elementen bij hen overeenkwamen. Zo ontdekten we de zes sleutels voor transformatie. Dit gaf mij vleugels. Tot die tijd liep ik met het vrij-gelijk-samen-verhaal onder mijn arm als een te groot en ongrijpbaar idee dat ik niet met een paar antroposofen wilde uitvogelen, maar naar de wereld wilde

“DAADWERKELIJKE TRANSFORMATIE IS ALLEEN MOGELIJK ALS JE ALLE ZES DE SLEUTELS TOEPAST”

brennen. Ik kreeg er geen voeten mee aan de grond. De zes sleutels zijn tastbaar en praktisch, voor iedereen direct te begrijpen en ze komen uit de praktijk. Ik wist dat het altijd zou moeten gaan over alle zes de sleutels: Ik ben, Waarde, Eigendom, Organisatie, Relatie en Aarde.”

De volgende stap was het verdiepen van de zes sleutels. “Op elke sleutel is een transformatie waar te nemen, waar gaat dat dan precies over? Wat betekent het om eigendomsverhoudingen te vernieuwen, de besluitvorming en onze relatie met klanten?”

EIGENDOM

In 2013 volgde een tweede werkconferentie, Midcamp met heel veel nieuwe ideeën en daaraan gekoppelde acties. “Voor mij werd steeds duidelijker dat de zes sleutels de absolute kern vormde van wie en wat ik ben. Ik besloot bij mijn kern te blijven en gaf vorm aan een nieuw Economy Transformers. “In 2013 mocht ik voor Boer Burger Bankier – een jaarlijks zomercollege geleid door Felix Rottenberg en gehost door de biologisch-dynamische boerderij

“ANDERS DENKEN OVER GROND, ARBEID EN KAPITAAL”

de Zonnehoeve – een verhaal vertellen over de zes sleutels. In de zaal zaten Jos Verheul van Rijkswaterstaat en Jac Hielema, die mijn geliefde werd. Met Jos ben ik het langjarig traject ‘Eigentijds Eigendom van Grond’ gestart. Voor mij was dat een belangrijke aanloop naar het ontwikkelen en uitdragen van nieuwe vormen van eigenaarschap. Inmiddels is eigendom niet meer weg te denken uit het maatschappelijke gesprek, hoe we met de Aarde omgaan en dat de kloof tussen arm en rijk groeit, stuit steeds meer mensen tegen de borst. Al ons werk richt zich voor een groot deel op het vernieuwen van de uitwisseling en de toewijzing van grond, arbeid en kapitaal. We geven er trainingen over, ontwikkelen nieuwe concepten en begeleiden bedrijven bij de toepassing daarvan.”

In 2015 ging Jac Hielema van start met de Economy Transformers Academy. “Hij sleurde me mee in het vak van lesgeven. Een heel nieuwe ervaring. Door dit lesgeven in vrij-gelijk-samen en de zes sleutels kon ik mijn eigen inzichten verdiepen.”

DEELGENOTEN

Damaris en Jac zijn in contact gebleven met Henry Mentink, initiatiefnemer van onder meer het Veerhuis in Varrik, doe- en kennishuis voor een nieuwe economie. Mentink had zijn oog op het pand aan de Waal laten vallen vanwege de geschiedenis met kunstenaar Pieter Kooistra, de uitvinder van de kunstuitleen. Henry viel de naam DeelGenootschap in. “Toen hij daarvan een ruwe schets presenteerde, vielen bij mij alle kwartjes van wat er nodig was aan minimale structuur om horizontaal te organiseren, met een juridische entiteit als brug. Toen wij het DeelGenootschap als term ook in de wereld gingen gebruiken, merkten wij hoe blij de pioniers in ons netwerk daarvan werden, hoeveel mooie antwoorden erin besloten liggen, waar pioniers door gevoed worden. Dit stimuleerde mij om dit gedachtegoed door te ontwikkelen op basis van de mij zo geliefde uitgangspun-

"EEN BUSINESS
SCHOOL DIE ONDER-
NEMERS HANDVATTEN
GEEFT OM TE BOUWEN
AAN DE VRIJ-GELIJK-
SAMENLEVING"

ten, liefde en vertrouwen, vrij-gelijk-samen, zo-binnen-zo-buiten, uitgewerkt binnen de zes sleutels voor transformatie. Dit alles leidde tot de terugkerende trainingen die ik ben gaan geven en de ervaringen die ik daar ook weer in opdeed."

Op dit moment ontwikkelt Economy Transformers zich door tot business school om ondernemers handvatten te geven om met hun onderneming te bouwen aan de vrij-gelijk-samenleving. "Dat voelt als een voorlopig eindstation van onze eigen 'Ik ben'-sleutel, want hier zijn we nog wel even mee bezig."

In haar boek *Vrij, Gelijk en Samen: wegwijzer voor mensen die vanuit vertrouwen willen meebouwen aan een mens- en Aardewaardigesamenleving* maakt zij de lezer deelgenoot van haar kennis, inspirerende visie en praktijkervaring van een economie gebaseerd op natuurlijke grondbeginselen van grond arbeid en kapitaal. ■

DAMARIS MATTHIJSEN

Damaris Matthijsen (1971) is veelgevraagd (key note) spreker. Op 21 september is zij een van de sprekers tijdens het lustrum van de Positive Finance Day van de stichting New Financial Forum en Dazure. Dan zal ze met haar trom en zang verrassend een ontroerend en stevig gesprek openen over de samenleving waar naar we verlangen.

Damaris en Jac verzorgen tevens de tweejarige opleiding 'Samenlevenskunst' die vrijdag 30 september 2022 voor de zevende keer van start gaat in het Veerhuis in Varik. Daarnaast geven zij trainingen in korte modules met onderwerpen als balanslezen in de nieuwe economie, organiseren in een Deelgenootschap, nieuwe vormen van eigendom van grond en kapitaal e.d. Ook begeleiden en adviseren zij ondernemers en hun bedrijven en woon/werk projecten bij opvolgings- en organisatievraagstukken

Zij willen deze bedrijven graag doorverwijzen naar bij hen passende specialisten zoals financieel adviseurs, rentmeesters, juristen, fiscalisten en accountants. Liefst streven zij naar een landelijk dekkend netwerk. Deze specialisten omarmen het gedachtegoed van Economy Transformers en vormen een praktisch netwerk in een nieuwe samenleving.

Damaris en Jac schrijven om beurten columns voor het New Financial Magazine.

Meer informatie: www.economytransformers.nl.